אסור להדוקיה ביומא טבא? בההיא, אפילו ר"ש מודה *דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, והאמר *רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר"ש {ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר"ש} אלא אמר רבא *אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר"ש ולאו מטעמיה מאי הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה אילימא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר מסי ורב סבר לא מסי, וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר אף ע"ג דלא שכיח שרי ורב סבר אי שכיח אין ואי לא שכיח לא, ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא:

הדרן עלך שמנה שרצים

*ואלו קשרים שחייבין עליהן: קשר הגמלין וקשר הספנין וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר"מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו: **גמ'** מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דזממא גופיה ודאיסטרידא גופה: ר"מ אומר כל קשר כו': בעי רב אחדבוי *אחוי דמר אחא עניבה לר"מ מהו: טעמיה דר"מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר"מ משום דלא מיהדק והא מיהדק? תיקו: **מתני'** יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב"י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא: **גמ'** הא גופא קשיא: אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לכתחילה? הכי קאמר יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין ומאי נינהו

קיטרא

אסור להדוקיה · בנקב משום סחיטה ואע"ג דלא קא מכוין לסחוט אלמא לא ס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין: **הלכה כר' יהודה** · בדבר שאין מתכוין דאסור: **בלי גברי** · מתני לה לפלוגתא דרב ושמואל בלא אמוראים האומרים משמם אלא הם עצמם נחלקו בה: **תרגימנא** · דלא תיקשי דרב אדרב: **הלכה כר"ש** · דשרי בשמן וורד: **אבל לא מטעמיה** · דאין הטעם כדבריו: **דאילו ר"ש סבר מסי** · ואפ"ה שרי דאין לך דמותר לזה ואסור לזה: **מכלל דמסי** · אפי' לת"ק דאי לאו דמסי למאי איצטריך ליה: **אע"ג דלא שכיח** · שמן וורד במקומו של זה הסך ממנו ודמיו יקרים והכל יודעין שאינו סכו אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הם ור' יהודה אוסר דמוכחא מילתא ורב נמי כר"י ס"ל אלא במקומו הוא דשרי דשכיח דסכין שמן וורד ולא מוכחא מילתא:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים · המנוין באבות מלאכות דקתני* הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חוטי יריעות המפסקות: **קשר הגמלין וקשר הספנין** · בגמרא מפרש להו: **כך הוא חייב על היתרן** · כדילפי' בכלל גדול (לעיל דף עד:) מליידי החלזון שצריכין לפרקים להתיר קשרי רשתות הקיימות כדי לקצרן או להרחיבן: **שיכול להתירו** · דלא הדקיה: **אין חייבין עליו** · ואפי' עשאו לקיימא: **גמ' זממא** · מנקבין לנאקה בחוטמ' ונותנין בה טבעת של רצועה וקושרין אותה ועומדת שם לעולם וכשרוצה לקושרה לבהמה קושר רצועה ארוכה באותה טבעת וקושרין בה ופעמים שמתירה: **קטרא דקטרי בזממא** · זהו קשר הרצועות שקושרין בטבעת: **איסטרידא** · גם הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או מן רצועה בנקב שבראש הספינה ואותו קשר מתקיים וכשרוצה להעמידו קושר רצועה באותה טבעת ומעמידה בה וכשרוצה להתיר מתיר הרצועה ונוטלה: **קטרא דקטרי באסטרידא** · קשר רצועה הארוכה: **עניבה** · ומהדקה שפיר, לר"מ מהו: **מתני' יש לך קשרין שאין חייבין עליהן** · חטאת כמו שחייבין על קשר הגמלין אלא פטור אבל אסור' ובגמרא מפרש הי נינהו: **מפתח חלוקה** · כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרים של ימין בכתף שמאל ושל שמאל בכתף ימין דכיון דכל יומא שרו ליה לא דמי מידי לקשר של קיימא ומותר לכתחילה: **סבכה** · קויפ"א: **ושל פסקיא** · אזור רחב וחוטין תלויין בראשו לקושרו בהן וקורין פינדור"ס: **ונודות יין** · של עור שכופפין פיהם וקושרין: **וקדרה של בשר** · פעמים שקושרין בגד לפיה: **קושרין בפני הבהמה** · חבל ברוחב הפתח: **גמ'**

קיטרא

וטעמא משום דאין אדם חושש לסוחטו כיון דע"י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו וחזותו גם אין דרך לסחוט בגד לצורך משקה שבו אבל מ"מ אסור לסחוט דכי סחיט ליה מתלבן הבגד קצת והוי מכבס או משום מפרק כמו סוחט זיתים וענבים כדאמרי' בפרק מפנין (לקמן קכח:) אם היתה צריכה שמן חבירתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה אלמא יש סחיטה בשמן ובפרק תולין (לקמן דף קמא:) קאמר רבא לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה ופי' בקונט' כד של שמן ובפרק טטל (לקמן דף קמג:) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום סחיטה ולהכי אסור להדוקה וא"ת דאמר בפרק בתרא דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול הימנו עובר עד צוארו במים ואינו חושש ואמר נמי בפ"ב דביצה (דף יח:) גבי טבילת כלים בשבת דנדה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה ולא גזרינן דילמא אתי לידי סחיטה וי"ל דמצוה שאני ואם תאמר היכי שרי התם ליכנס בבגדיה ונדה נמי איך טובלת בבגדיה נימא שרייתו זהו כיבוסו כדאמרי' בזבחים בפרק דם חטאת (דף צד:) וי"ל דדוקא היכא דאיכא טיפת דם או טינוף אמר שרייתו זהו כיבוסו דבהכי איירי בפ' דם חטאת ומצא ר"י מוגה בספר הישר דלא אמר שרייתו זהו כיבוסו בדבר שאינו כ"א לכלוך כמו ספוג באלונטית וקינוח ידים במפה והני שהולכין במים עם הבגדים הוי נמי דרך לכלוך ולא דרך נקיון ועל תינוק שלכלך בגדי אמו במי רגלים אין לזרוק עליו מים דשרייתו זהו כיבוסו ושמע ר"י מפי הגאים שהתיר ר"ת [ליטול ידיה] ולקנח ידיה בבגד כיון שהוא דרך לכלוך כדי שתוכל להתפלל ולברך ואין נראה לר"י שהרי היא מתכוונת לטהר הלכלוך ודרך רחיצה וליבון היא זה הקינוח:

מודה ר"ש בפסיק רישיה · והא דאמר גבי לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה ולא הוי פסיק רישיה יש לחלק דהתם מיירי בכיסוי שאינו בולע כ"כ וגם אינו סותמו כל כך בחוזק שאינו חושש רק שיהא מכוסה אבל הכא שהוא בגד הגיגית בולע הרבה וגם מהדקו בחוזק כדי שלא יצא היין והוי פסיק רישיה:

ושלש מחלוקות בדבר · אית ספרים דל"ג ליה:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים · עניבה לר"מ מהו · וא"ת אמאי לא פשיט מדתנן לקמן חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו ומוכח' בפ"ק דפסחים (ד' יא:) דהנהו רבנן היינו ר"מ דפריך התם מינה לרבנן שהם ר"מ וי"ל דהתם נמי פריך מספק אם הנהו רבנן הם ר"מ כמו שמסתפק כאן:

אימור

עין משפט
נר מצוה

כו א מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה כג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכו סעיף א:

א ב מיי' פ"י מהל' שבת הלכה א סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שיז סעיף א:

ב ג מיי' שם הלכה ז:

ג ד מיי' שם הלכה ג:

ד ה מיי' שם הל' א ב סמג שם טוש"ע שם:

◆

רבינו חננאל

מוך*) או כיוצא בו דבר שסותמין בו פי החבית אמר רב אסור לאמץ סתימתו דאתי לידי סחיטה והנה אע"פ שאינו מתכוין לסחיטה אלא לסתימת פי החבית בלבד כיון שסוחט אסור דלא כר' שמעון. ושנינן במסובריא דנזייתא אפי' ר' שמעון מודה כיון דאי אפשר ליה דלא לחדוקי' ודאי מתחילה סוחט הוא וכי האינונא ר' שמעון מחייב דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות וכבר פירשנוהו למעלה. ואכתי רב כר' שמעון סבירא ליה והא בהדיא אמרי' רב הלכה כר' יהודה אמר ושמואל אמר הלכה כר' שמעון. ומשני (רב אמר) הכי אמר רב הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה דאילו ר' שמעון אע"ג דלא שכיח שרי וכו' ואע"ג דהוא דר"ש סלקא בפרק המקבל בשיטה. דגרסי' התם אמר אביי רשב"ג ור' שמעון ור' ישמעאל ור"ע כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים ולית הלכתא כחד מינייהו ה"מ בהא סברא בלחוד דקם ליה בהדייהו. אבל דבר שאין מתכוין בהדיא קיי"ל דהלכתא כוותיה הלכך אע"ג דשמן [וורד] ע"כ מסי אם סך הוא כדרכו ואינו מתכוין לרפואה אע"ג שמתרפא בין בדוכתא דשכיח שמן וורד בין בדוכתא דלא שכיח שרי. פי' מודה ר' שמעון בפסיק' רישיה ולא ימות כל היכא דעביד מידעם בשבת דאפשר שיבא לידי איסור ולא מיכוון לההוא איסורא שרי למיעבד ההוא עבידתא ולא אסרינן ליה גזירה שלא יבא לידי אותו איסור והוא כגון הגורר מטה כסא וספסל דאפשר לעשות בגרירתו (להן) חריץ ואפשר לגררן ברפיון בלא עשיית חריץ אע"פ שנעשה מותר אבל כגון האומר כותתי לחתוך ראש זה העוף לאכילה לכלב ואין כוונתו להמיתו. כגון זה מודה ר"ש שחייב שאע"פ [שאינו מכוין כיון] שאי אפשר לו לחתוך ראש העוף אלא עד שימיתהו וכן המתקנח בספוג שאין לו עור בית אחיזה עתה אם יאמר להתקנח ואין כוונתו לסחוט נתירהו לו והלא אי אפשר לאדם להתקנח בספוג שאין לו עור בית אחיזה ולא יסחוט כגון זה אומר מי איכא דפסיק רישיה ולא ימות וכן*) מסובריא דנזייתא פי' גזייתא כדות של יין או של שכר. מסובריא הוא הנקב העשוי להוציא בו יין בזמן שהיין שותת ויוצא אם בא אדם לסתמו ולהדקו ואומר למנוע שפיכות היין אני מתכוין (נתכוונתי) ולא לסתום הפתח בהא קאמר רב מודה ר' שמעון. וכן לענין נר שהוא אחר הדלת ותניא פותח ונועל ואם כבתה כבתה. ואמרי' (לקמן קכ) ולייט רב עלה דכיון דהמקום רחוק הוא אי אפשר לפתוח ולנעול אלא אם יכבה. ובענין הזה מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות וכבר פרשנו כל דבר שאינו מתכוין מותר הדרן עלך שמונה שרצים

ואלו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלים כו'. קשר גמלים קטרא. אסיקנא קיטרא דזממא גופיה. פי' [עושין] נקבים לחוטמיה דגמל ומחתין ביה יתר וקטרין ביה אפסר קטן והיינו זממא וקשר של קיימא הוא ובתר כן קטרי בההוא אפסר חבל ארוך שמושכין בו הגמל והוא קיטרא דקטרין בזממא איסתדירא הוא אסקריא דספינתא והוא התורן וקטרין ביה חבל והוא קשר של קיימא. והדר קטרי בההוא איסתדירא חבל אחר דעייליה בית נינדי מושכי הקלע כשבאין להרימו על הספינה כדי שתסע והוא קטרא דקטרי באיסתדירא. בעי רב אחדבוי מדאח"ה פי' (חדתאה) [אחה] שם מקום ידוע שתא דאתא. פי' עניבה כדבעינן למימר לקמן. ואסיקנא האי קטרא דקטרי בזממא ודקטרי באיסתדירא חיובא ליכא איסורא מיהא איכא אבל מפתחי חלוק אע"פ דאית ליה תרתי דשי כי (היכי דאית **) אשתא) למני שרי למיקטרינהו לתרווייהו ולא אמרי' דהדרא סניותו בפולי בטלה אלא תרווייהו שרי למיקטרינהו. פי' פסקיא חגורה כדמתרגמינן (ישעיה ג') ותחת חגורה נקפה [ואתר דהוה אסרן פסקיא]. והוא המיין של נשים: פי' סבכה וקאיה בל' ערבי שרי למקטר

בהנהו

נושא
קשרים
1. ח"ב
2. אסור
3. מותר

מגנה

מסורת
הש"ס

לעיל עה. קג.
לקמן קיז. קכ:
קלג. קמג. סוכה
לג: כתובות ו.
בכורות כה:
[כילה ט']

[קידושין מח:
סנהדרין ח:
ב"ב פח.]

[לעיל עג.]

[במשנה
שבמשניות וכן
בפי' סרב
והרמב"ם איפ'
אלו]

כ"א דמן אחא
פי' שם מקום

---

*) עיין ערוך ערך סבר ס'.

**) נראה דצ"ל דאיתא בשתא למני וכו'.